

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декану факультету
міжнародних економічних
відносин та туристичного
бізнесу
Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ГЕОГРАФІЯ ТУРИЗМУ**

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	24 «Сфера обслуговування»
спеціальність	242 «Туризм»
вид дисципліни	обов'язкова
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	

2023/ 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

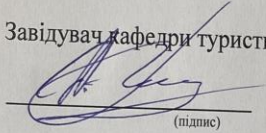
“29” серпня 2023 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства Лариса КУЧЕЧУК

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Протокол № 1 від “28” серпня 2023 року

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

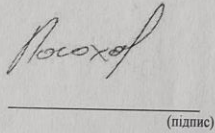

(підпис)

Анатолій ПАРФІНЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом (керівником проектної групи) освітньо-професійної програми 242 «ТУРИЗМ»

Гарант (керівник проектної групи) освітньо-професійної програми 242 «ТУРИЗМ»

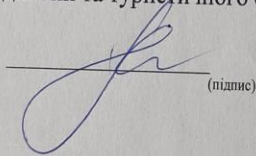
(підпис)

Іван ПОСОХОВ
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол № 1 від “29” серпня 2023 року

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

(підпис)

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Географія туризму» складена відповідно до освітньо- професійної програми «Туризм» підготовки бакалавра за спеціальністю 242 «Туризм»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Географія туризму» є отримання майбутніми фахівцями сфери туризму професійних знань у сфері теорії і методології географічних досліджень та туристичного ресурсознавства, формування фахового світогляду щодо територіальної організації та умов розвитку спеціалізованих видів туризму в регіонах та країнах світу.

Основні завдання вивчення дисципліни:

- ознайомлення з географією туризму як з наукою, особливостями її методології;
- вивчення видів туристичних ресурсів;
- ознайомлення з розвитком рекреаційних видів туризму в світі;
- ознайомлення з розвитком культурно-пізнавального та подієвого видів туризму
- ознайомлення з розвитком спортивно-пізнавальних видів туризму в світі;
- ознайомлення з розвитком ділового туризму в світі;
- ознайомлення з центрами релігійного туризму та паломництва світі;
- ознайомлення з регіонами розташування екологічного туризму.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей відповідно до ОПП:

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК 3 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 6 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 10 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 12 Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 13 Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 14 Здатність працювати в команді та автономно.

- формування наступних фахових компетентностей:

ФК 1 Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

ФК 2 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК 3 Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

1.2. Кількість кредитів – 3.

1.3. Загальна кількість годин – 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання (аудиторна)	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
32 год.	14 год. (4 год- ауд, 10 го. – дистан.)
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	
Самостійна робота	
42 год.	76 год.
В т.ч. індивідуальні завдання	
-	-

1.4. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН 2 Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПРН 4 Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

ПРН 12 Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Географія туризму як наука та навчальна дисципліна

Географія туризму як наукова дисципліна. Об'єкт, предмет та завдання географії туризму. Термінологічний апарат географії туризму. Форми та види туризму.

Тема 2. Методологія та методика географічних досліджень в туризмі

Сучасні наукові концепції в географії туризму. Сучасні наукові моделі в географії туризму. Картографічний метод та форми його використання в географії туризму.

Тема 3. Туристичні ресурси: структура та географія

Поняття про туристичні ресурси. Туристичні ресурси природного походження. Суспільно-історичні туристичні ресурси. Подієві туристичні ресурси. Технологічні ресурси туризму.

Тема 4. Географія лікувально-оздоровчого туризму

Географічна характеристика лікувально-оздоровчого туризму. Види лікувально-оздоровчого туризму. Типологія курортів. Географія основних курортів та центрів лікувально-оздоровчого туризму України, Європейського регіону, світу.

Тема 5. Географія рекреаційних видів туризму

Географічна характеристика купально-пляжного туризму. Інфраструктура купально-пляжного туризму. Географія центрів купально-пляжного туризму в Україні, Європейському туристичному регіону, світі. Географічна характеристика розважального туризму. Різновиди розважального туризму. Географія центрів розважального туризму України, Європейського регіону, світу. Географічна характеристика круїзного туризму. Види круїзів. Круїзні судна. Географія центрів, районів розвитку та маршрутів круїзного туризму в світі.

Тема 6. Географія активних видів туризму

Географічна характеристика гірськолижного туризму. Історія, види та інфраструктура гірськолижного туризму в Україні, Європейському туристичному регіону, світі.

Географічна характеристика дайв-туризму. Види дайвінгу. Інфраструктура дайвінгу. Географія центрів та регіонів розвитку дайв-туризму в Україні, Європейському туристичному регіону, світі.

Географічна характеристика гольф-туризму. Географія центрів та регіонів розвитку гольф-туризму в Європейському туристичному регіону та світі.

Географічна характеристика екстремального і пригодницького туризму. Водні, наземні, гірські, повітряні та екзотичні види екстремального туризму. Види пригодницького туризму. Географія центрів та регіонів розвитку екстремальних та пригодницьких видів туризму в Україні, Європейському туристичному регіону та світі.

Тема 7. Географія культурно-пізнавального та подієвого туризму

Географічна характеристика культурно-пізнавального (екскурсійного) туризму. Види культурно-пізнавального туризму. Географія найбільш атрактивних маршрутів та регіонів розвитку культурно-пізнавального туризму.

Географічна характеристика подієвого туризму. Класифікація подієвого туризму. Географія турів, центрів та регіонів подієвого туризму в Україні, Європейському туристичному регіону і світі. Перспективи та потенціал розвитку подієвого туризму.

Тема 8. Географія ділового туризму

Видова структура ділового туризму. Класичні ділові поїздки та МІСЕ-поїздки. Географічна характеристика конгресно-виставкового туризму. Географія центрів та країн розвитку конгресно-виставкового туризму. Характеристика інсентив туризму. Організатори МІСЕ-заходів. Географія центрів ділового туризму в Україні та світі.

Тема 9. Географія релігійного туризму та паломництва

Підходи до визначення релігійного туризму. Паломництво та релігійний туризм культурно-пізнавального характеру. Види, функції та особливості паломництва. Релігійні та культові центри. Релігійні організації. Географія центрів та регіонів паломництва та релігійного туризму у християнстві, ісламі, буддизмі, іудаїзмі.

Тема 10. Географія екологічного туризму

Підходи до визначення та ознаки екологічного туризму. Види екологічного туризму. Об'єкти та інфраструктура екологічного туризму. Географія центрів та регіонів розвитку екологічного туризму в Україні, Європейському туристичному регіону та світі.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах				Обсяг у годинах			
	Денна форма				Заочна форма			
	усьог о	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	пз	с.р.		л	п	с.р.
Тема 1. Географія туризму як наука та навчальна дисципліна	5	2	1	2	5	1		4
Тема 2. Методологія та методика географічних досліджень в туризмі	5	2	1	2	7	1		6
Тема 3. Туристичні ресурси: структура та географія	10	4	2	4	8	2		6
Тема 4. Географія лікувально-оздоровчого туризму	14	6	2	6	12	2		10
Тема 5. Географія рекреаційних видів туризму	10	4	2	4	12	2		10
Тема 6. Географія активних видів туризму	10	4	2	4	10	2		8
Тема 7. Географія культурно-пізнавального та подієвого туризму	10	4	2	4	12	2		10
Тема 8. Географія ділового туризму	8	2	2	4	9	1		8
Тема 9. Географія релігійного туризму та паломництва	7	2	1	4	7	1		6
Тема 10. Географія екологічного туризму	7	2	1	4	9	1		8
Підготовка до поточного контролю	4			4	-			-
Усього годин	90	32	16	42	90	14		76

4. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Географія туризму як наука та навчальна дисципліна	1	
2	Тема 2. Методологія та методика географічних досліджень в туризмі	1	
3	Тема 3. Туристичні ресурси: структура та географія	2	
4	Тема 4. Географія лікувально-оздоровчого туризму	2	
5	Тема 5. Географія рекреаційних видів туризму	2	
6	Тема 6. Географія активних видів туризму	2	
7	Тема 7. Географія культурно-пізнавального та подієвого туризму	2	
8	Тема 8. Географія ділового туризму	2	
9	Тема 9. Географія релігійного туризму та паломництва	1	
10	Тема 10. Географія екологічного туризму	1	
	Разом	16	

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми: «Географія туризму як наука та навчальна дисципліна»	2	4
2	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми: «Методологія та методика географічних досліджень в туризмі»	2	6
3	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми: «Туристичні ресурси: структура та географія»	4	6
4	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми: «Географія лікувально-оздоровчого туризму»	6	10
5	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми: «Географія рекреаційних видів туризму»	4	10
6	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми: «Географія активних видів туризму»	4	8
7	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми: «Географія культурно-пізнавального та подієвого туризму»	4	10

8	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми: «Географія ділового туризму»	4	8
9	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми: «Географія релігійного туризму та паломництва»	4	6
10	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми: «Географія екологічного туризму»	4	8
11	Підготовка до поточного контролю за всіма темами курсу	4	-
	Разом	42	76

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом.

7. Методи навчання

Методи навчання – взаємодія між викладачем і студентами, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, а також самостійної та індивідуальної роботи студента. І. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) За джерелом даних: а) Словесні: лекція (традиційна) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint презентація), пояснення, розповідь, бесіда. б) Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація. с) Практичні: практичні роботи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальних матеріалів: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів з книгою.

8. Методи контролю

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять. Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитися у наступних формах:

- оцінювання роботи студентів під час семінарських занять;
- проведення проміжного контролю;
- проведення підсумкового контролю.

Загальна оцінка з дисципліни визначається як сукупність балів, що студент отримує за змістовні модулі та модульний контроль. Проміжний контроль знань студентів здійснюється шляхом проведення тестування з основних навчальних елементів змістовних тем. Сума балів, які студент денної форми навчання може набрати протягом семестру під час семінарських занять та після написання

проміжного контролю, дорівнює 60.

Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену. До екзамену допускаються студенти, які мають не менше 20 балів з поточного контролю та написання проміжного контролю. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань становить 40. Час виконання – до 80 хвилин. Підсумковий контроль 40 балів, в т. ч: 2 теоретичних питання – 30 б (2x15); визначення понять з дисципліни (відкриті тести) – 10 б (2x5).

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота										Разом	Екзамен	Сума
T1-2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T9-10	ПК			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	20	60	40	100 (мінімум - 50)
60 (мінімум - 20 з урахуванням всіх видів робіт)												

T1, T2 ... – теми розділів.

ПК- проміжний тестовий контроль

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни

Поточний контроль та оцінювання самостійної роботи – 60 балів.

З них:

- виконання завдань на практичних заняттях – 40 балів;
- проміжний тестовий контроль – 20 балів.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях.

Критерії оцінювання знань студентів на семінарських заняттях

Усний виступ, виконання письмового завдання	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи

	при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
2-1	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань

Критерії проміжного контролю знань студентів

Проміжний контроль проводиться 1 раз за семестр. Проміжний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період теоретичного навчання. Проміжний контроль знань студентів здійснюється через написання тестування. За кожен вірну відповідь студент отримує 1 бал, максимальна сума балів – 20 балів.

Підсумковий семестровий контроль

Підсумковий семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти за семестр, що здійснюється в університеті у формі заліку. На підсумковий семестровий контроль виносяться питання, що передбачають перевірку розуміння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу дисципліни в цілому та рівня сформованості відповідних компетентностей після опанування курсу.

Підсумковий контроль 40 балів, в т. ч: 2 теоретичних питання – 30 б (2x15):

13-15 балів отримують студенти, які повно та ґрунтовно розкрили теоретичне питання, використавши при цьому не лише обов'язкову, а й додаткову літературу;

10-12 балів отримують студенти, які в цілому розкрили теоретичне питання, однак не повно і допустивши деякі неточності. При цьому не використав на достатньому рівні обов'язкову літературу;

7-9 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, але розкрили його не повністю, допустивши деякі незначні помилки;

5-6 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, розкривши його лише частково і допустивши при цьому окремі помилки, котрі не впливають на загальне розуміння питання;

3-4 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, недостатньо або поверхово розкривши більшість його окремих положень і допустивши при цьому окремі помилки, які частково вплинули на загальне розуміння проблеми;

0-2 балів отримують студенти, які частково та поверхово розкрили лише окремі положення питання і допустили при цьому певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання.

Визначення понять з дисципліни (відкриті тести) – 10 б (2x5). За кожен вірну відповідь студент отримує 2 бали, максимальна кількість 10 балів.

Питання до екзамену додаються. За підсумками поточного і підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно. Мінімальна кількість балів, які повинен набрати студент для одержання екзамену, становить 50 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для чотирирівневого рівня оцінювання
	для екзамену
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Аріон О.В. Географія туризму: навчально-методичний посібник для студ. вищ. навч. закл. С.І. Уліганець; КНУТШ. К. : Обрії, 2009. 172 с.
2. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України : Методологія і методика аналізу, термінологія, районування: Монографія К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. 395 с.
3. Кляп М. П., Шандор Ф. Ф. Сучасні різновиди туризму: навч. посібник. К. : Знання, 2013. 334 с.
4. Кузик С.П. Географія туризму: навч. посіб. К. : Знання, 2011. 271 с.
5. Любіцева О.О., Панкова Є.В., Стафійчук В.І. Туристичні ресурси України: навчальний посібник. К. : Альтерпрес, 2007. 369 с.
6. Мальська М.П., Антонюк Н.В., Ганич Н.М. Міжнародний туризм і сфера послуг: підручник. К. : Знання, 2008. 661 с.
7. Рутинський М.Й. Географія туризму України : навч.-метод. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 160 с.
8. Смаль І.В. Туристичні ресурси світу. Ніжин : Вид-во Ніжинського держ. ун-ту ім. Миколи Гоголя, 2010. 336 с.

Допоміжна література

3. Кучечук Л.В. Проблеми та перспективи розвитку релігійного туризму в Харківському регіоні // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Сакральне та туризм» м. Київ 28 квітня 2023 р., С. 244-246.
4. Кучечук Л.В., Подлепіна П.О. Проблеми та перспективи розвитку міжнародного туризму в постковідному світі // Бізнес-інформ. 2022. № 7. С. 155-161
5. An Introduction to the Geography of Tourism 1st Edition by Velvet

Nelson Rowman & Littlefield Publishers; 1st edition (March 13, 2013) 332 p.

6. Geography of Tourism: Image, Impacts and Issues Paperback – November 30, 2017 by Peter Mason Goodfellow Publishers (November 30, 2017) 256 p.
7. Geography of Travel & Tourism. Lloyd E. Hudman, Richard H. Jackson. Thomson/Delmar Learning, 2003. 534 p.
8. National Geographic Learning's Visual Geography of Travel and Tourism 5th Edition by Jan van Harssel , Richard H Jackson , Lloyd E. Hudman / Cengage Learning; 5th edition (January 23, 2014) 640 p.
9. New Research Paradigms in Tourism Geography. Edited By Alan A. Lew. Published March 31, 2017 by Routledge. 168 p.
10. The Geography of Tourism and Recreation. Environment, Place and Space By C. Michael Hall, Stephen J. Published May 6, 2014 by Routledge 470 p.
11. The Geography of Tourism and Recreation: Environment, Place and Space, 2nd ed., London, New York: Routledge. 399 p.
12. The Geography of Travel and Tourism. By Brian Boniface, Robyn Cooper, Chris Cooper. Published November 3, 2020 by Routledge 746 p.
13. Tourism Geography Critical Understandings of Place, Space and Experience By Stephen Williams, Alan A. Lew Published September 11, 2014 by Routledge. 346 p.
14. Worldwide Destinations. The Geography of Travel and Tourism By Brian Boniface, Robyn Cooper, Chris Cooper. Published November 3, 2020 by Routledge 746 p.
15. World Geography of Travel and Tourism: A Regional Approach 1st Edition by Alan Lew, C. Michael Hall, Dallen J. Timothy Butterworth-Heinemann; 1st edition (May 14, 2008) 376 p.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Краєзнавство, країнознавство і географія туризму. URL: <http://tourlib.net/geogr.htm>
2. Офіційний сайт UNCTAD. URL: <http://www.unctad.org>
3. Офіційний сайт ЮНВТО. URL: <http://www2.unwto.org/ru>
4. Офіційний сайт Державного агентства України з розвитку туризму. URL: <http://www.tourism.gov.ua>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непоборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/розпоряджень ректора/проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Географія туризму», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=6451>